

Обставини справи

Заявницю, яка у відповідний час була міністром молоді та спорту, було притягнуто до відповідальності, серед інших правопорушень, за зловживання службовим становищем на шкоду суспільним інтересам. Їй призначили покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі. Справа стосувалася її твердження про несправедливість провадження та включала її заяву про те, що вона не могла допитати свідків обвинувачення – M.D. та C.C.N. – під час розгляду справи.

У 2009 році Міністерство молоді та спорту уклало договори з двома комерційними компаніями щодо підготовки заходів до Дня молоді. Після тверджень, що Міністерство незаконно уклало договори із цими компаніями, Національне антикорупційне управління (НАУ) розпочало розслідування і згодом порушило кримінальну справу проти заявниці.

НАУ допитало свідка обвинувачення (C.C.N.), особа якого була відома стороні захисту. Він заявив, що заявниця повідомила йому, що підписала платіжні доручення для двох компаній, які згодом були втрачені. Свідок стверджував, що його попросили відтворити ці платіжні доручення. Інший свідок (M.D.), допитаний НАУ, заявив, що, діючи за непрямым наказом заявниці, він видалив певні повідомлення з комп'ютерів, якими користувалися державні службовці в Міністерстві.

2 травня 2011 року НАУ направило справу заявниці для розгляду до Вищого касаційного суду за обвинуваченням у зловживанні службовим становищем на шкоду суспільним інтересам, підробці й участі в несанкціонованому доступі до комп'ютерної системи та знищенні комп'ютерних даних. Заявницю також звинуватили в тому, що вона незаконно уклала контракти з двома компаніями під приводом надання послуг аутсорсингу.

Заявниця вказувала на свою невинуватість упродовж усього провадження.

У судовому засіданні 7 січня 2014 року, відзначивши, що свідок C.C.N. проживає за кордоном, Вищий суд, виходячи з того, що допит цього свідка об'єктивно неможливий, зачитав у суді показання, надані ним під час досудового розслідування.

27 січня 2014 року Вищий суд визнав заявницю винною за всіма звинуваченнями і призначив їй покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі. Її скарга на вирок була відхилена.

Заявниця скаржилася на несправедливість провадження і, зокрема, на те, що вона не могла допитати свідків обвинувачення – M.D. та C.C.N. – під час провадження.

Рішення Суду

Стаття 6 Конвенції

¹ Переклад цього рішення для огляду здійснила Анастасія Бойченко.

ЄСПЛ вважав, що скаргу заявниці слід розглянути у світлі пункту 1 і підпункту (d) пункту 3 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Стосовно свідка М.Д., враховуючи обставини, ЄСПЛ дійшов висновку, що Вищий суд надав заявниці реальну можливість допитати цю особу.

Щодо свідка С.С.Н. ЄСПЛ зазначив, що хоча під час кримінального розслідування було проведено його допит, згодом виявилось неможливим допитати його під час судового провадження. Таким чином, попри те, що С.С.Н. давав показання під час кримінального розслідування, заявниця не змогла допитати його на жодному з етапів провадження.

ЄСПЛ визнав, що аргумент суду першої інстанції для виправдання неявки свідка С.С.Н., а саме те, що він залишив Румунію, сам по собі не є достатньою підставою у розумінні усталеної практики ЄСПЛ, щоб відповідати вимогам підпункту (d) пункту 3 статті 6 Конвенції. Натомість в апеляційному провадженні, беручи до уваги документи, надані С.С.Н. до Вищого суду, ЄСПЛ погодився, що стан здоров'я свідка був достатньою підставою для його відсутності в суді та для допуску його показань. Відсутність «поважної причини» для пояснення неявки С.С.Н. до суду першої інстанції – дуже важливого фактора для оцінювання загальної справедливості судового розгляду – була недостатньою, щоб зробити висновок про несправедливість кримінального провадження.

ЄСПЛ зазначив, що показання С.С.Н. не були «єдиним» доказом, що лежить в основі засудження заявниці до кримінальної відповідальності. Вищий суд постановив, що, здійснюючи правопорушення, заявниця вчинила декілька дій, сплата грошової суми була лише однією з них. Таким чином, за обставин справи показання С.С.Н. не могли вважатися «вирішальними» для доведення вчинення правопорушення (зловживання службовим становищем), за яке заявницю було засуджено.

ЄСПЛ, однак, визнав, що показанням С.С.Н. було надано певної ваги в загальній оцінці звинувачень проти заявниці та що допуск цих показань Вищим судом спричинив певні труднощі для захисту.

Щодо наявних компенсаційних факторів ЄСПЛ зауважив, що Вищий суд зважено підійшов до показань С.С.Н., підкресливши, що вони були отримані під час кримінального розслідування. Заявниця мала можливість надати альтернативну версію подій, а її показання було додано до матеріалів справи. Особа С.С.Н. була відома захисту. Тому захист мав можливість розслідувати будь-які причини, з яких цей свідок, імовірно, міг казати неправду, й ефективно поставити під сумнів правдивість показань, хоч і меншою мірою, ніж під час безпосереднього допиту в суді.

Крім того, ЄСПЛ зазначив, що Вищий суд згадав показання С.С.Н. серед низки інших показань свідків і письмових доказів. Під час апеляції Вищий суд використав його показання разом із показаннями іншого свідка. Зрештою, заявниця могла надати докази на захист у своїй справі.

Ураховуючи обмежений вплив показань С.С.Н. на забезпечення засудження заявниці та з огляду на значну кількість інших доказів, наданих національним судом, ЄСПЛ вважав, що компенсаційні фактори, установлені Вищим судом, були достатніми, щоб провадження загалом було справедливим.

ЄСПЛ дійшов висновку, що частина заяви, яка стосується неможливості допиту свідків обвинувачення – М.Д. та С.С.Н., має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заява визнана неприйнятною.

Рішення ухвалене Комітетом 9 листопада 2021 року та є остаточним.